

Juhised haridus- ja noorsootööasutustele 2021/2022. õ/a

Üldised põhimõtted →

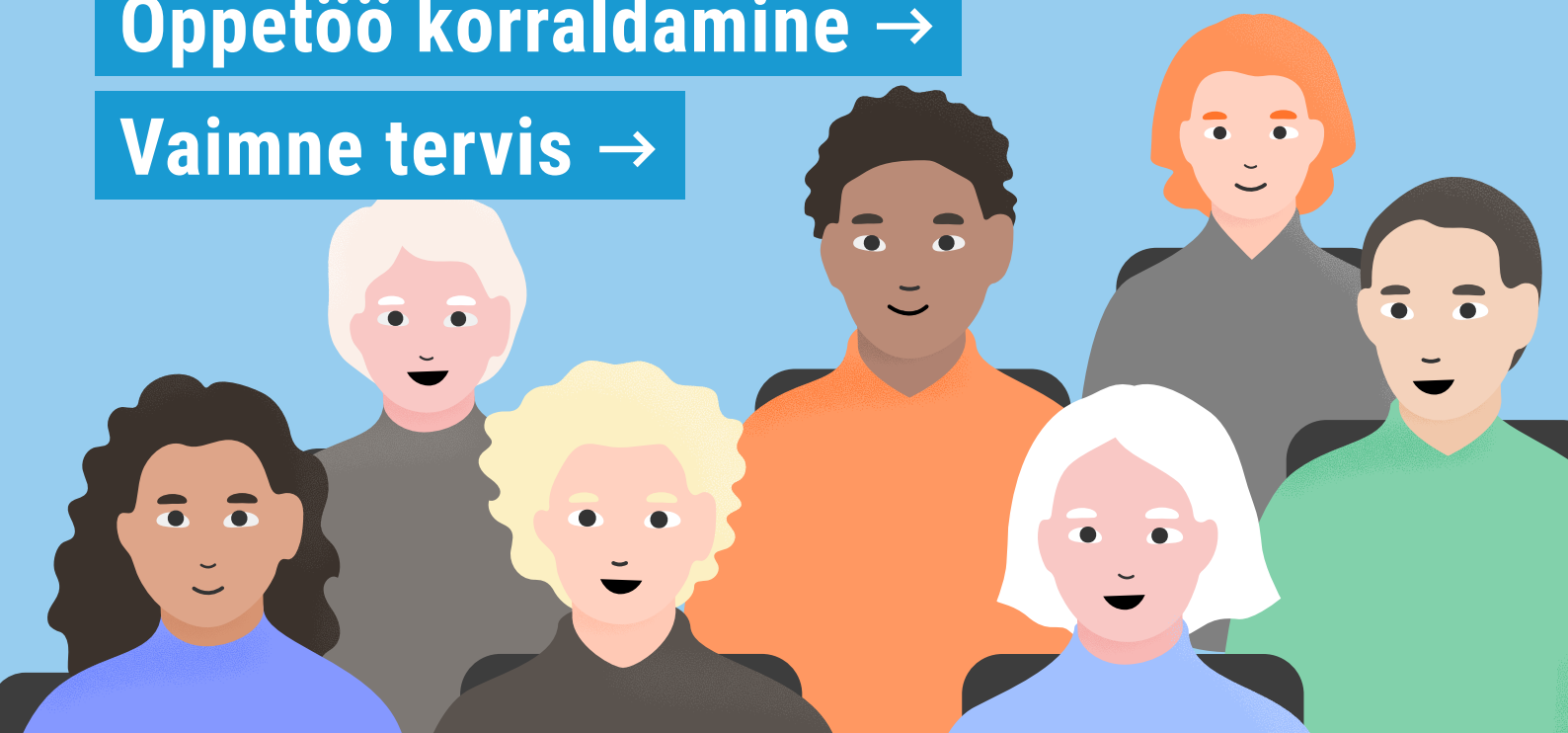
Kuidas viirust tõkestada? →

Mida teha haigusjuhtumi korral? →

Ettevaatusabinõud →

Õppetöö korraldamine →

Vaimne tervis →

Version 2, alates 01.11.2021

Versiooni 1 muudatused:

01.09.2021: *testimine; Terviseameti kontaktid; üldised karantiinireeglid; sündmuste korraldamine*

17.09.2021: *lähikontaktsete testimine ja lihtsustatud karantiin; üldised karantiinireeglid; õppetöö ja tegevuse korraldamine huvikoolides*

27.09.2021: *lähikontaktsete testimine ja lihtsustatud karantiin; õppetöö ja tegevuse korraldamine huvikoolides*

Alljärgneva anna juhised¹ kõigile haridus- ja noorsootöötajatele, sõltumata haridustasemest ja -liigist. Viiruse leviku oht on jätkuvalt väga kõrge. Vajame kõigi panust, et viiruse levikut tõkestada ning õpet ohutult korraldada.

Üldised põhimõtted

Avatud haridus. 2021/2022. õppeaastal on esmatähtis hoida haridus- ja noorsootöötajad avatuna kõigil haridustasemetel ja -liikides nii kaua kui võimalik, arvestades seejuures kõigi ohutusega. Püüame märgata ja toetada kõiki õppijaid, et täita möödunud õppeaastast jäänud võimalikke hariduslünki. Sel õppeaastal lähtume viiruse leviku tõkestamisel järgmistest põhimõtetest:

Piirkondlik lähenemine. Haridust ja noorsootööd puudutavate otsuste puhul on oluline lähtuda piirkondlikust olukorrast. Kui olukord seda nõuab, saab Terviseamet teha nakkusohu piiramiseks otsuseid lähtudes muuhulgas regionaalsete kriisistaapide ettepanekutest.

Vaktsineerimine. Vaktsineerimine on parim viis viiruse tõkestamiseks ning iseenda ja oma kaaslaste kaitsmiseks. Loe täpsemalt: vaktsineeri.ee

Testimine. Haridus- ja noorsootöötajate vaktsineerimata töötajatel tuleb end testida, kui asutuses koostatud riskianalüüs näeb sellise meetme ette.

Karantiin. Täielikult vaktsineeritud või viimase 6 kuu jooksul COVID-19 läbi põdenud töötajad ja õppijad ei pea COVID-19 haigega lähikontaktis olnuna karantiini jääma.

Lihtsustatud karantiin. Kuni 2021/2022. õ-a 19-aastaseks saavad vaktsineerimata noored, kelle lähikontakt oli koolis, huvitegevuses või noorsootöötajates, saavad lihtsustatud karantiini jääda juhul, kui nad teevad mitte varem kui 4. päeval pärast lähikontakti PCR-testi ja see on negatiivne. Lähikontaktsuse teadasaamisest kuni testitulemuse selgumiseni tuleb viibida kodus. Lihtsustatud karantiin kestab 10 päeva alates lähikontaktist ning sel ajal tohib negatiivse testi tulemuse saanu osaleda õppe- ja kasvatustegevuses, huvitegevuses ja noorsootöös.

Haigena koju. Mistahes haigustunnuste esinemisel tuleb kõigil, ka vaktsineeritudel jääda koju ning võtta ühendust oma perearstiga, kes suunab vajadusel PCR-testile.

Hajutus. Tegevustes tuleb lähtuda hajutamise ja nn mullides tegutsemise põhimõttest ehk tegevused toimuvad kindlates rühmades, mille liikmed on püsivalt samad. Soovitame viia võimalikult palju tegevusi õue. Hoonetes toimuvatel aktustel ja teistel suurematel kogunemistel tuleb jälgida, et ruumi täituvus oleks kuni 50% ja kantaks maski.

Ventilatsioon. Hea ventilatsioon vähendab ruumis aerosooliosakeste hulka ning seega ka viiruse levikut. Sõltuvalt hoone ventilatsioonist tuleb ruume pidevalt tuulutada või veenduda ventilatsioonisüsteemi õiges seadistuses. See aitab takistada viiruse levikut.

Hügieen. Viiruse tõkestamisel on tähtsal kohal kätepesu, võimalikult ohutu aevastamine ja nuuskamine, pindade ja ühiskasutatavate esemete asjatu katsumise vältimine ning nende puhastamine.

Mask. Siseruumides palume tungivalt õpetajatel kanda maski. Maski kannavad ka õpilased üldkasutatavates ruumides (nt õppetunni välisel ajal).

Kuidas viirust tõkestada?

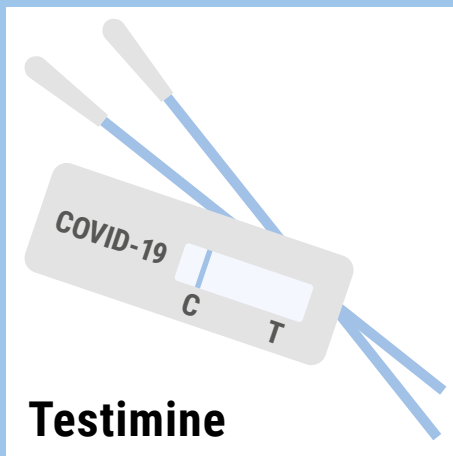
Vaktsineerimine

Maskide kasutamine

**Hajutamine,
tegutsemine mullides**

Testimine

Ventilatsioon

**Kätepesu ja
desinfitseerimine**

1. Kuidas viirust tõkestada?

Viiruse leviku tõkestamisel on oluline osa selle ennetamisel: vaksineerida end esimesel võimalusel, kanda nakkusohtlikes olukordades maski, hoida distantsi, nakkuse tuvastamiseks testida, kindlustada siseruumides puhas õhk, järgida hügieeninõudeid ja puhastada pindu.

1.1. Vaksineerimine

✓ Vaksineerimine on parim viis viiruse leviku tõkestamiseks. Mida rohkem inimesi on vaksineeritud, seda väiksem on raskelt haigestumise tõenäosus ja haiglaravi vajadus. Vaksineerimine ei pruugi tagada täielikku kaitset, kuid vähendab oluliselt nii nakatumise kui ka raskelt haigestumise tõenäosust.^{2 3}

✓ Täielikult vaksineeritud inimesed ei pea jääma lähikontaktsena karantiini⁴. See tagab vaksineeritutele paremad võimalused nii õppetöös osalemiseks kui ka vaba aja veetmiseks.

✓ Eestis saavad ennast vaksineerida kõik alates 12. eluaastast.

✓ Kutsume üles kõiki, kellel ei ole perearst soovitanud teisiti, laskma end esimesel võimalusel vaksineerida. Haridus- ja noortevaldkonna töötajatel, kellel on vaksineerimiskuurist möödas 6 kuud, soovitame teha tõhustusdoosi. Vaksineerimisinfo: vaksineeri.ee

✓ Palume jälgida, et koolis ei väljendataks negatiivset suhtumist selle alusel, kes on vaksineeritud või vaksineerimata.

- Kooliõel on võimalik korraldada vaksineerimine ise koolis kohapeal, kaasata tervishoiuteenuse osutaja või korraldada vaksineeritavate jõudmine piirkondlikku vaksineerimiskeskusse
- Täpsemad juhised edastas koolitervishoiuteenuse osutajatele Haigekassa: [Juhised vaksineerimise korraldamiseks koolis.](#)

• Kooliõdesid toetavad Haigekassa [maakondlikud vaksineerimiskoordinaatorid](#)

• Nagu teistegi vaksineerimiste korral, vaksineeritakse alaealisi haridusasutuses ainult vanema või eestkostja nõusolekul. Kui lapsevanem on vaksineerimiseks nõusoleku andnud, tuleb teda teavitada ka enne lapse 2. doosiga vaksineerimist vähemalt nädal varem.

• Kui vanem või eestkostja ei anna alaealisele vaksineerimiseks nõusolekut, aga laps vaksineerimist siiski soovib, võib kooliõde soovitada lapsele perearstiga konsulteerimist.

✓ Ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides korraldavad vaksineerimist õppeasutused koostöös tervishoiuteenuse osutajaga. Täpsem info on kättesaadav õppeasutustes.

✓ Kõigis õppeasutustes tagatakse teiste inimestega kokku puutuvate töötajate nakkusohutus eelkõige:

- läbi töötajate COVID-19 haiguse vastase vaksineerimise tagamise,
- SARS-CoV-2 nakkusohutust kinnitava tõendi kontrollimise või
- töötajate testimise SARS-CoV-2 testiga.

✓ Täpsemad konkreetses õppeasutuses kehtivad tervisekaitsenõuded kehtestatakse [Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse](#) ning Vabariigi Valitsuse 5. mai 2000 a määruse nr 144 „[Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuded](#)” alusel.

1.2. Maskikandmine

- Maskikandmine siseruumides vähendab nakatumisohtu ja nakkuse edasikandmist ning aitab kaitsta neid, kes ei ole veel täielikult vaktsineeritud või ei saa end tervislikel põhjustel vaktsineerida.^{5 6}
- Õpetajatel, juhendajatel ja noorsootöötajatel palume tungivalt kanda maski. Maski soovitame kanda ka õpilastel, eriti olukordades kus puutuvad kokku eri klasside õppurid.
- Asutuse juht võib Terviseameti regionaalosakonna ettepanekul või nõusolekul kehtestada asutuse ruumides maskikandmise kohustuse.

- Soovitame tungivalt kanda maski siseruumides toimuvatel üritustel, kus ei ole võimalik distantsi hoida, samuti koolibussis, kus puutuvad kokku eri klasside ja rühmade õpilased.
- Kaitsemaskiks peetakse tavamõistes nii meditsiinilist kaitsemaski kui ka isetehtud maski.
- Mask on tõhus kaitsevahend vaid selle korrektsel kandmisel. Soovitame õpetada õiget maskikandmist nii töötajatele kui ka õppijatele.
- [Terviseameti info maskide kohta.](#)

Maski kasutamine

Mask peab olema näo ees nii, et suu ja nina on kaetud. Maski ei tohi kanda ainult nina all.

Kui maskil on traat, peab see jääma maski ülemisse serva ja hoidma korralikult üle ninajuure.

Maski ei tohi kandmise ajal puutuda, sest see suurendab maski saastumist ja seeläbi ka haigestumise ohtu.

Määrduvad või märjaks muutunud mask tuleb eemaldada.

Kasutatud mask tuleb visata kaanega prügikasti või panna kinnisesse kilekotti.

1.3. Hajutamine, tegutsemine mullides

- / Alushariduses, üldhariduse nooremates kooliastmetes ning noorsootöös ja huvitegevuses, sh eelkoolides tuleb tegevused korraldada nn mullides ehk kindlates rühmades, mis omavahel kokku ei puutu.
- / Võimaluse korral soovitame õppijate paiknemist ruumis ja hoones hajutada ka teistes vanuserühmades.
 - Korraldada tegevused võimalikult suurtes ruumides.
 - Hoida inimeste vahel vähemalt 1–2 meetrit distantsi.
- / Soovitame korraldada võimalikult palju tegevusi õues.
- / Tõhusamaks hajutamiseks tuleb võimalusel eri gruppide õppetöö algus- ja lõpuajad ning vahetunnid kavandada eri aegadele ja kombineerida õuevahetunde söögivahetundidega.
- / Distsantsõpet rakendatakse juhul, kui suur osa klassist või kogu klass on eneseisolatsioonis. Distsantsõpet õpilaste hajutamise eesmärgil üldjuhul ei rakendata. E-õppepäevi võib õpilaste hajutamiseks kasutada eelkõige gümnaasiumiastmes ja kutseõppes, arvestades seejuures õpilaste võimalusi õppes osaleda.
- / Distsantsõpet ei rakendata reeglina põhikooli I ja II kooliastmele ja täiendavat tuge vajavatele õpilastele.
- / Kõrgkoolid otsustavad õppe korraldamise viisi ise.
- / Võimalusel tuleb vältida või vähendada nii palju kui võimalik eri rühmade kokkupuuteid ja ristuvaid trajektoore garderoobis, sööklas, aulas, koridorides jm ühiskasutatavates ruumides.
- / Lasteaias ja -hoius soovitame vältida rühmade liitmist.
- / Kus võimalik, peaksid ruumide vahel liikuma õpetajad, mitte õppijad, et vähendada klassidevahelisi kontakte.

1.4. Töötajate ja õpilaste testimine

- /// Lasteaedade, üldharidus- ja kutseõppeasutuste, kõrgkoolide, huvikoolide, sh eelkoolide jt noorsootööstutuste pidajad (või vastava volituse alusel asutuse juhid) peavad töötervishoiu- ja tööohutuse seadusest tulenevalt koostama riskianalüüsi, milles võib ühe rakendatava meetmena ette näha testimise.
- /// Soovitame üle vaadata koostatud riskianalüüs ning kui on ilmnenud vajadus riskianalüüsi uuendada (nt on töökeskkond muutunud; ohtliku olukorra tõttu on riskitase esialgselt võrreldes muutunud jne), siis seda ka teha (sh täiendada või muuta ohtu ennetavaid meetmeid).
- /// Tõhusaks meetmeks töökeskkonna ohutuse ja töötajate tervise kaitse tagamisel saab vaktsineerimisvõimaluste kõrval olla töötajate testimine. Testimine aitab nakatumist tuvastada, et vajadusel rakendada eneseisolatsiooni ja ennetada kollete tekkimist.⁷ Samuti tuleb vaktsineerimata õpetajatel kanda maski.
- /// Selleks, et haridus- ja noorsootööstutuste töötajate testimist oleks võimalik korraldada, on riik eraldanud asutuste pidajatele antigeeni kiirtestid. Asutuste pidajad jagavad need edasi oma haridus- ja noorsootööstutustele.
- /// Kui koolis toimub riskianalüüsi alusel kiirtestimine, võib töötaja testimise asemel esitada tööandjale tõendi viiruse läbipõdemise kohta viimase kuue kuu jooksul või mitte vanema kui 72 tundi tagasi saadud PCR-testi tulemuse või mitte enam kui 48 tundi tagasi saadud antigeeni kiirtesti tulemuse juhul, kui see on tehtud tervishoiuteenuse osutaja juures.
- /// Kui kiirtest on positiivne, peab töötaja teavitama sellest tööandjat, jääma koju, võtma ühendust oma perearstiga ja tegema esimesel võimalusel PCR-testi.
- /// Kui töötaja töötab samal ajal mitmes haridusasutuses, tuleb testimise korraldus ja testitulemuse tõendamine iga tööandjaga eraldi kokku leppida.
- /// Üldhariduskoolides korraldatakse alates novembrist õpilaste, õpetajate ja teiste koolitöötajate kiirtestimist. Täpsem info edastatakse koolidele.

1.5. Ventilatsioon

- Hea ventilatsioon vähendab ruumis aerosooliosakeste hulka ning seega ka viiruse levikut. Nakatumisrisk on suurem halva ventilatsiooniga ruumides, kus inimesed viibivad kaua aega koos. [Lisalugemist: juhised ja soovitused haridusasutuste ventilatsiooni kohta.](#)
- Kuna võimaliku nakkuskandja vahetus läheduses on suur viirusosakeste kontsentratsioon, on korralikust ventilatsioonist kõige enam kasu koos distantsi hoidmisega.

- Soovitame kasutada õhuvahetuse mõõtmiseks ja jälgimiseks süsihappegaasi mõõtjaid.

Ventilatsioonisüsteemi / õhutamise tõhususes veendumiseks tuleb teha CO₂-mõõtjatega

- pistelisi kontrolle. CO₂ anduri näit peab jääma vahemikku 350–1000 ppm-i (soovitavalt 800). Kui näit on üle selle, aitab kiire abinõuna tuulutamine.
- Ventilatsioonisüsteem peab olema töökorras ja korrapäraselt hooldatud, sh filtrid õigel ajal vahetatud.

Hoones on sundventilatsioon

Ventilatsioon peab hoone kasutamise ajal ning vähemalt kaks tundi enne ja pärast seda töötama maksimaalsel projekteeritud tootlikkusel.

Nõudluspõhise ventilatsioonisüsteemi (nn VAV süsteem) puhul mida juhitakse ainult CO₂ näidu järgi, tuleb süsteem ümber seadistada nii, et ventilatsioon lülitub maksimaalsele võimsusele kui CO₂ näit on 500 ppm-i. Selleks muudetakse kõikide ruumide CO₂ seadeväärtused.

Tagastusõhuga ventilatsioonisüsteem tuleb täielikult ümber lülitada välisõhule. Kui seda ei ole võimalik välistemperatuuri tõttu teha, tuleb välisõhu osakaalu suurendada vähemalt 50%-ni.

Hoones on mehaaniline või loomulik ventilatsioon

Hoidke vähemalt kaks akent ruumis pidevalt tuulutusasendis.

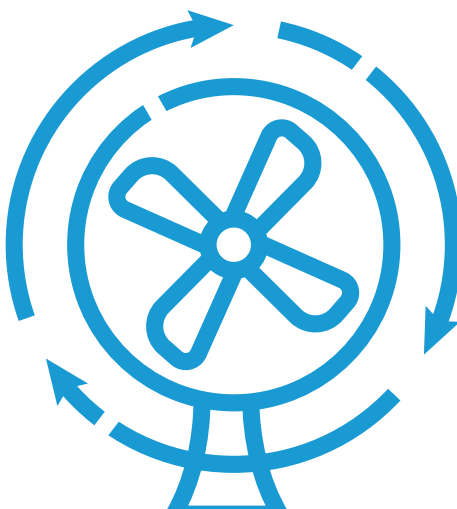
Tehke õppetöö ajal tuulutuspause.

Tuulutage õpperuume vähemalt igal vahetunnil, avades nii ukse kui aknaid.

Kui, võimalik, vahetage iga tunni järel klassiruumi, jättes eelnevalt kasutatud ruumi tuulduma.

Kasutage võimalusel ruumi-põhiseid õhupuhasteid.

Kasutage võimalusi korraldada tunde või õppepäevi avalikes nõuetekohase sundventilatsiooniga hoonetes.

1.6. Kätepesu ja desinfitseerimine

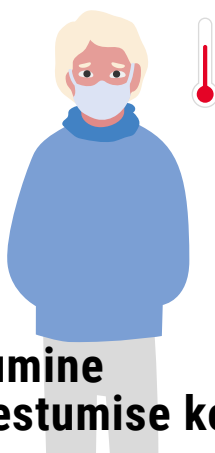
- / Oluline on nii personali kui ka õppijate kätepesu:
 - enne ühiskasutatavas ruumi sisenemist ja pärast sealt väljumist;
 - pärast ühiskasutatavate esemete puudutamist (trepikäsipuu, uksekäepide, mööbel, spordivahendid jm);
 - pärast nuuskamist, köhimist või aevastamist;
 - enne ja pärast söömist;
 - pärast tualetis käimist.
- / Käsi tuleb pesta vähemalt 20 sekundi vältel.
- / Vajadusel tuleb õppijaid juhendada, eriti lasteaias/-hoius, eelkoolis ja algklassis. Lisaks suusõnalisele juhendamisele paigutage võimalusel kraanikausside juurde ka näitlikud plakatid, leiate need Terviseameti kodulehelt: [eesti](#), [vene](#) ja [inglise](#) keeles (PDF). Õige kätepesu [videojuhend](#).
- / Kui kätepesuvõimalus puudub, tuleb kasutada desinfitseerimisvahendit.
- / Vältida tuleb silmade, nina ja suu, aga ka teiste inimeste ja esemete katsumist, et viirus ei leviks.
- / Köhides ja aevastades tuleb nina ja suu katta küünarvarre või salvrätikuga ning visata salvrätik kohe prügikasti.
- / Koroonaviirus püsib saastunud pindadel soodsatel tingimustel kuni kolm päeva, kuid hävineb puhastamisel ja desinfitseerimisel.
- / Haridus- ja noorsootööasutuste ruumide ja pindade puhastamisel ja desinfitseerimisel tuleb lähtuda Terviseameti juhistest [eesti](#), [vene](#) ja [inglise](#) keeles (PDF).

Mida teha COVID-19 haigusjuhtumi korral?

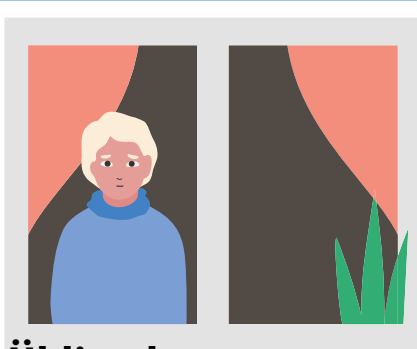
Haigustunnused

**Käitumine
haigestumise korral**

**Lähikontaktsete
testimine**

**Üldised
karantiinireeglid**

2

2. Mida teha COVID-19 haigusjuhtumi korral?

2.1 Haigustunnused

- COVID-19 sümptomid ei ole senini täiesti selged. Samuti ei ole veel teada, kui tõsiselt võivad sümptomid avalduda või kui paljudel on ainult väga kerged sümptomid või puuduvad need üldse. Enamik COVID-19 nakkuse juhtumid ei ole rasked.
- Kõige sagedasemad COVID-19 sümptomid on:

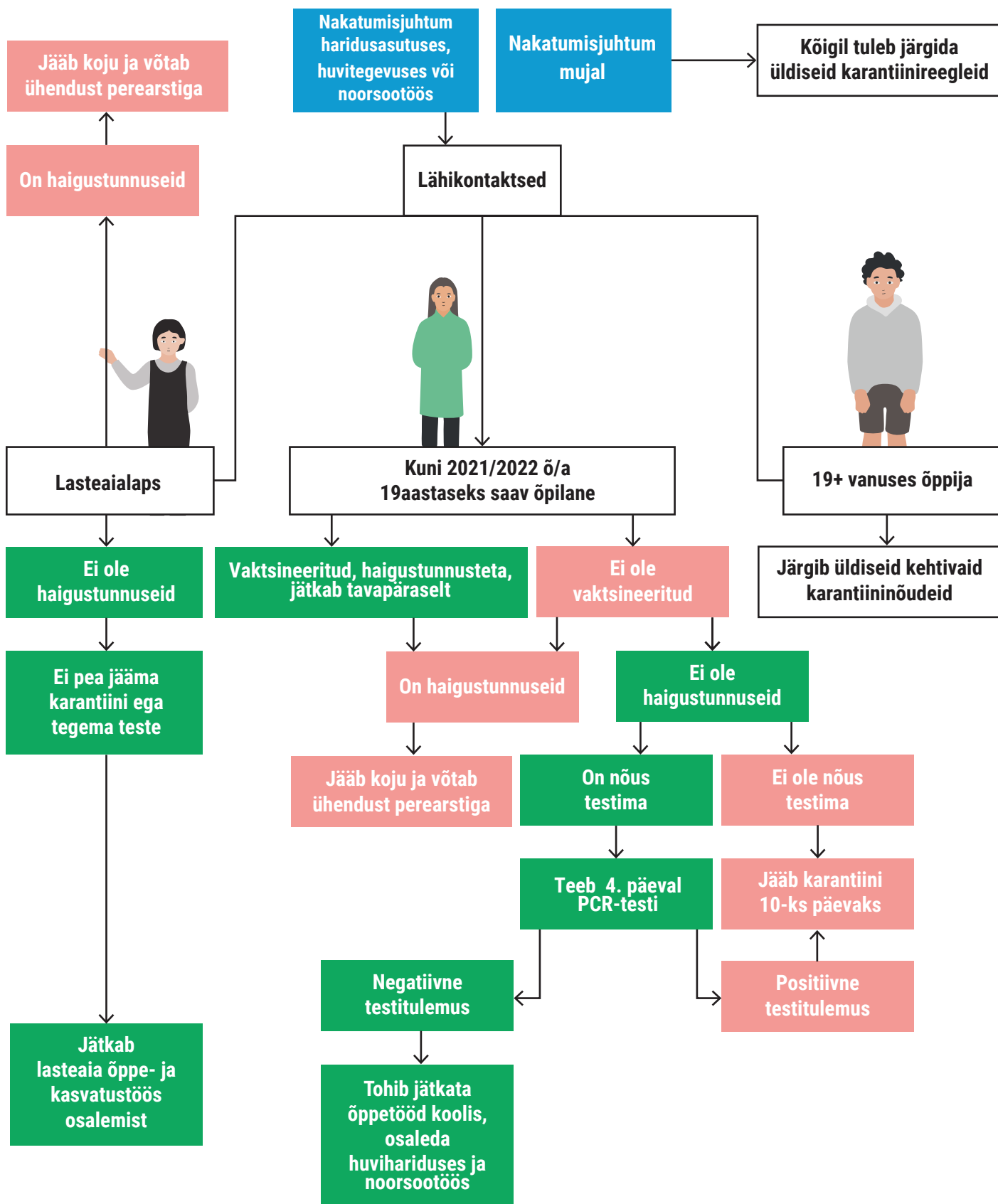
- Kerge nohu või köhaga võib haridus- ja noorsootööstuses viibida siis, kui on tegemist allergilise seisundiga.

2.2. Käitumine haigestumise korral

- Kui haigustunnused ilmnevad haridus- või noorsootööstuses viibides, tuleb sellest teavitada asutuse juhtkonda ja/või inimesi, kes edasist tegevust korraldavad. Õppijad ja töötajad peavad teadma, kuhu haigestumise korral pöörduda, näiteks asutuse tervishoiutöötaja või õpetaja/juhendaja poole. Sellekohane teave peab olema üleväljal ka plakatina vm infokandjal.
- Haigustunnustega inimesele tuleb anda mask ja ta teistest isoleerida.
- Sõltuvalt vanusest saadetakse haigestunu koju või oodatakse juhendaja/õpetaja/kooliõe järelevalvel lapsevanema saabumiseni, kasutades selleks sobivat ruumi.
- Mistahes haigustunnuste korral tuleb jääda koju ja võtta edasiste suuniste saamiseks ühendust oma perearstiga, kes suunab vajadusel SARS-CoV-2-testi tegema. Kiirete küsimustega saab pöörduda perearsti nõuandeliinile 1220.

Kuidas käituda nakkusjuhtumi korral haridus- ja noorsootöös?

2.3. Lähikontaktsete testimine ja lihtsustatud karantiin

- Lähikontaktne** on inimene, kes on olnud COVID-19 haigega kontaktis vähemalt 15 minutit ja lähemal kui 2 meetrit. Lähikontaktsete täpsemaks määramiseks soovime võimalusel õpilastel klassides tagada püsivad istekohad.
- Haridusasutuses** (s.h haridusasutuse õpilaskodus), **huvikoolis** või **noorsootöös** toimunud lähikontakti korral saavad **vaktsineerimata või COVID-19 haigust mitte põdenud kuni sel õppeaastal 19-aastaseks** saavad õpilased jääda lihtsustatud karantiini. See tähendab, et nad tohivad osaleda õppetegevuses ning huvihariduses, -tegevuses ja noorsootöös kui nad teevad mitte varem kui 4. päeval peale lähikontakti PCR-testi. Kuni testitulemuse selgumiseni tuleb jääda koju.
- Kui testi tulemus on **negatiivne** ja haigustunnused puuduvad, tohib jätkata kontaktõppes ning osaleda huvitegevuses või noorsootöös. 10 päeva jooksul lähikontakti tekkest ei tohi osa võtta muudest tegevustest (nt teatri külastamine jms).
- Kui PCR-test on **positiivne**, tuleb võtta ühendust perearstiga ja jääda karantiini.
- Kui vanem või eestkostja või õpilane ise **ei anna luba** õpilase testimiseks, peab õpilane jääma tavapärase korras karantiini, sest puudub võimalus teha kindlaks tema nakkusohutus.

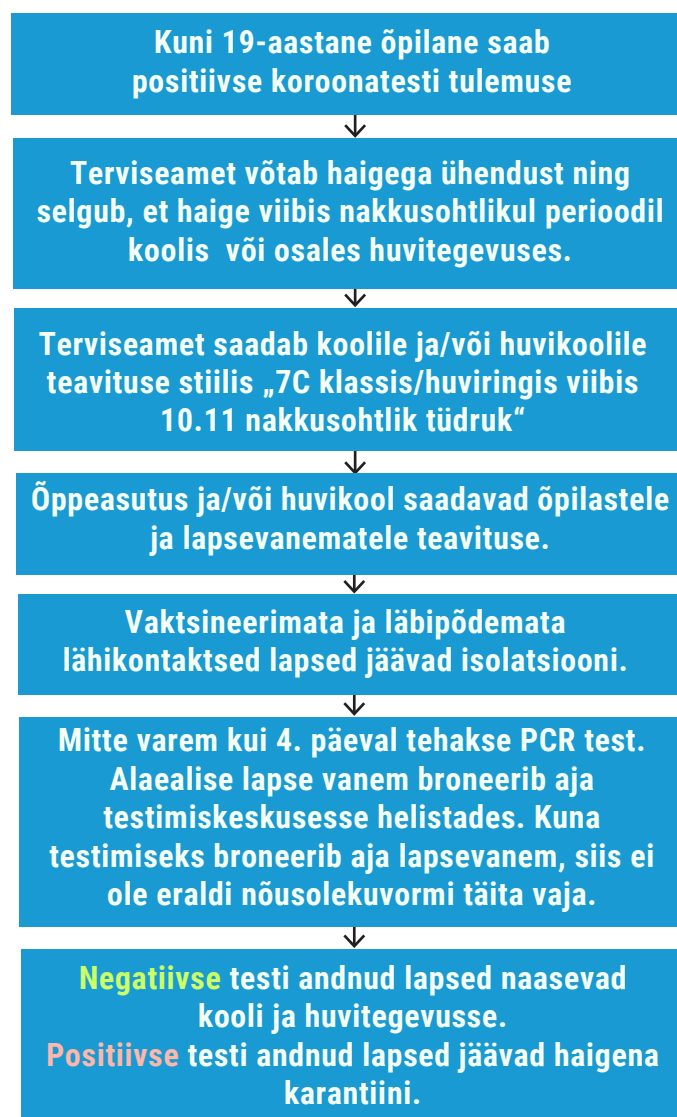
Terviseameti kontaktid

- Põhja regionaalosakond – 55575808, PROvastutav@terviseamet.ee
- Lõuna regionaalosakond – lounavastutav@terviseamet.ee
Tiia Luht, osakonnajuhataja, 55968964, tiia.luht@terviseamet.ee
- Ida regionaalosakond – Marje Muusikus, osakonnajuhataja, 5253 622, marje.muusikus@terviseamet.ee, idar@terviseamet.ee
- Lääne regionaalosakond – Kadri Juhkam, osakonnajuhataja, 794 3500, 58 429 096, kadri.juhkam@terviseamet.ee

- Lasteaias** või **lastehoius** käivad lapsed ei pea lasteasutuses toimunud lähikontakti korral tegema SARS-CoV-2 testi ja haigustunnuste puudumisel saavad jätkata lasteasutuse õppe- ja kasvatustöös osalemist. NB! Kui laps saab lähikontaktseks väljaspool lasteaeda (nt. kodus ja/või väljaspool asutuse huviringe), peab ta jääma karantiini tavapärase korras.
- Kui täielikult vaktsineerimata või haiguse läbipõdemata õpilane saab lähikontaktseks väljaspool üldharidus-, kutse- või huvikooli või noortekeskuse tegevuses osalemist (nt kodus, sõbra juures, avalikus kohas viibides), peab ta vanusest sõltumata jääma karantiini tavapärase korras.

Uus lihtsustatud karantiini kord kehtib alates 1. novembrist.

Teavitusprotsessi skeem koolides

2.4 Üldised karantiinireeglid

✓ Lähikontaktkena peavad karantiini jääma:

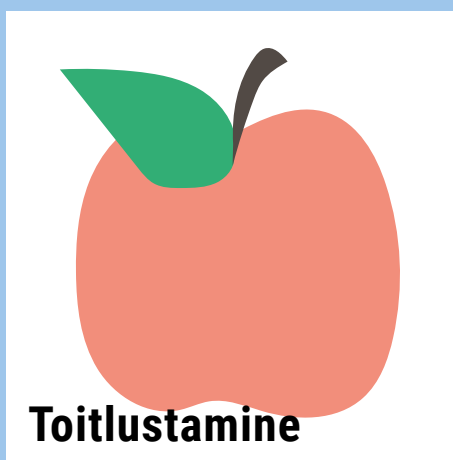
- COVID-19 haigega kokkupuutunud vaktsineerimata või koroonahaigust põdemata isikud;
- haigustunnustega inimesed;
- inimesed, kellel on diagnoositud COVID-19 haigus.

✓ Lähikontaktkena ei pea karantiini jääma haigustunnusteta:

- kuni sel õa 19aastaseks saavad lapsed, kelle puhul saab rakendada lihtsustatud karantiini (vt. p 2.3);
- inimesed, kelle vaktsineerimiskuur on lõpetatud, st et neil on kehtiv COVID-tõend;
- inimesed, kes on viimase kuue kuu jooksul koroonahaiguse läbi põdenud ja kelle arst on terveks tunnistanud ning kellel on vastav tõend;
- inimesed, kes on haiguse läbipõdemise järel saanud ühe doosi vaktsiini ning saavutanud maksimaalse kaitse;
- inimesed, kes on pärast esimest vaktsiini-dooši haigestunud koroonahaigusesse ning kelle arst on terveks tunnistanud.

Millised on täiendavad ettevaatusabinõud?

3

3. Millised on täiendavad ettevaatusabinõud?

Viiruse leviku tõkestamiseks tuleb kõigis tegevustes silmas pidada, et tekiks võimalikult vähe lisakontakte.

3.1 Sündmuste korraldamine

- ✓ Õppekäike, väljasõite ja ekskursioone tuleb korraldada kindla grupi või nn muli põhiseit. Järgida tuleb kõiki külastatavas paigas kehtivaid reegleid.
- ✓ Kool saab kasutada erinevaid (vt näitlik loetelu) ohutusmeetmeid aktuste ja ürituste korraldamiseks:
 - soovitada osalejatel tulla aktusele eelkõige vaksineeritult või testituna, et vähendada viiruse leviku tõenäosust;
 - piirata näiteks üritusel osalejate arvu;
 - korraldada sündmuse õues;
 - tagada hajutatuse;
 - tagada ruumi ventileerimise (loomuliku ventilatsiooni korral nt intensiivselt tuulutades ja aknaid tuulutusasendis hoides);
 - korraldada videosilla teel osalemine;
 - tuletada osalejatele meelde, et haigus-tunnustega inimesed peavad jääma koju;
 - kutsuda üles, et sündmusel osalevad vaksineerimata inimesed, võiksid end aktuse eelselt kodus vm testida, kaitstes läbi selle teiste aktusel osalejate tervist;
 - võimalusel pakkuda omalt poolt kooli juures aktuse päeval testimisvõimalust, kus osalejad saavad end soovi korral testida.
- ✓ Siseruumides toimuvatel üritustel kantakse maski ja jälgitakse, et ruumi täituvus ei oleks üle 50%.
- ✓ Kool ei saa lapsevanemalt sündmustel osalemiseks nõuda COVID-tõendit või negatiivset testitulemust.
- ✓ Suuremate ürituste, asutustevaheliste võistluste, olümpiaadide, õpilasvõistluste, kontsertide jms puhul soovitame:
 - kaaluda ürituse korraldamise riske ja otstarbekust;
 - ohutuse tagamiseks korraldada üritusi vaksineerimiskuu läbinud, COVID-19 haiguse läbi põdenud osalejatele.

- ✓ Soovitame korraldada transport kindlate rühmade põhiseit. Kui transpordivahendis on koos grupid, kes omavahel iga päev kokku ei puutu, soovitame kanda maski.

- ✓ Ühistranspordiga liigeldes tuleb kanda maski.

3.2 Toitlustamine

- ✓ Soovitame
 - hajutada söögiaegu nii, et ruumis viibiks korraga vähem inimesi;
 - korraldada toitlustus selliseit, et eri grupid omavahel kokku ei puutuks, näiteks panna maha märgid, mis aitavad järjekorras distantsi hoida;
 - paigutada toitlustust korraldades lauad nii, et eri grupid saaksid omavahel distantsi hoida ja võimalusel kasutada püsiistekohti.

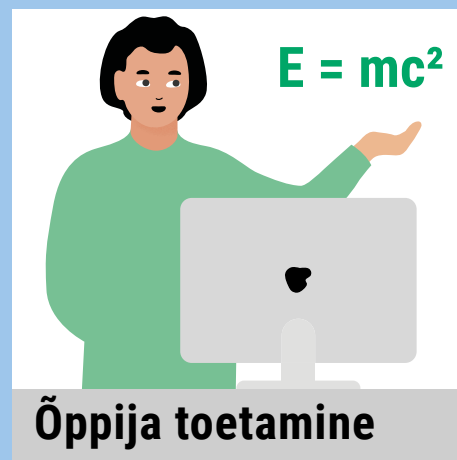
3.3 Külalised

- ✓ Haridus- ja noorsootöõasutuse hoone-tesse ei tohi üldjuhul lubada kolmandaid isikuid, kes ei viibi hoones õppe- või huvi-tegevuse eesmärgil, sh lapsevanemaid.
- ✓ Kui võimalik, korraldage lasteaia ja -hoius laste üleandmine õues. Läbi tuleb mõelda ka esmakordselt lasteaeda tulevate laste toetamine ja algklassiõpilaste abistamise korraldamine.
- ✓ Põhjendatud vajaduse korral võib hoonesse lubada külalisi, kes tõendavad, et on:
 - vaksineerimiskuu läbinud või
 - COVID-19 haiguse läbi põdenud.
- ✓ Kohtumiste ja koosolekute korraldamisel asutusevälise inimese osavõtul tuleb eelistada virtuaalseid kanaleid või nakkusohutuse kontrollimist.

3.4 Reisimine

- ✓ Välisreiseid soovitame edasi lükata, et takistada nakkuse ja uute ohtlike tüvede levikut. Kui reisimine on vältimatu, tuleb järgida kehtivaid reegleid.
- ✓ Ajakohase info riikide nakkus-kordajate ja liikumispiirangute kohta leiab [Välisministeeriumi kodulehelt](#).

Kuidas korraldada õppetööd?

4

4. Kuidas korraldada õppetööd?

Järgnev kehtib eelkõige üld- ja kutsehariduse ning huvihariduse ja huvitegevuse, sh eelkoolide puhul.

4.1. Õppetöö korraldamine üld- ja kutsehariduses

- /// Kui klassis või rühmas on õppijaid, kes peavad olema karantiinis, jätkub ülejäänutel kontaktõpe.
- /// Kui osa klassist läheb lähikontaktsetena karantiini, siis soovitame tagada juhendatud õppe, eriti alla 12-aastastele lastele. Kui kogu klass on karantiinis, siis toimub distantsõpe.
- /// Kui võimalik, võiks karantiinis olevatele tervetele õpilastele pakkuda võimalust osaleda õppetöös näiteks koolis toimuva õppe ülekandmise teel või iseseisvaid õpiülesandeid andes.
- /// Kontaktõppe piiramist viiruse leviku tõkestamiseks tuleb üldjuhul vältida.
 - Erandjuhul, kus enamik haridusasutuse töötajatest on haigestunud ega saa oma ülesandeid täita, võib koolijuht koostöös koolipidaja ja Terviseameti regionaalosakonnaga ning ministeeriumi teavitades (aadressil info@hm.ee) rakendada vajadusel lühiajalist distantsõpet. Distantsõpet tuleks võimalusel vältida põhikooli I ja II kooliastmes ja täiendavat tuge vajavate õpilaste osas sõltumata nende õppekohast või -korraldusest.
 - Samuti võib vanemate klasside ajutist distantsõpet kaaluda juhul, kui väga kõrge nakatumisriski tingimustes on rakendatud kõik muud piirangud ühiskonnas ja nakatumine koos haiglaravi vajajatega siiski suureneb.
- Distantsõpe peab olema juhendatud õpe: õpetaja ja õppija ei viibi füüsiliselt samas ruumis, kuid juhendamine toimub virtuaalsete vahendite toel ja valdavalt vahetus suhtluses.
- Haridus- ja Noorteameti kodulehelt leiab asjakohast materjali distantsõppe korralduse õnnestumiseks. Tehnilised vahendid distantsõppes osalemiseks peab tagama haridusasutuse juht või pidaja.
- Kui erandkorras viiakse läbi distantsõpet, tuleb ohutusmeetmeid kasutades tagada võimalus osaleda praktilisel, individuaalsetel konsultatsioonidel ja viia läbi eksameid ning olümpiaade. Samuti peab jätkuma tugiteenuste osutamine.
- /// Üldhariduskoolis võib üksikute õpilaste puhul erandjuhul rakendada distantsõpet hoolikalt kaalutletult ja põhjendatud vajadusel ka lapsevanema soovil, ent selleks tuleb saavutada kolmepoolne kokkulepe õppekorralduse osas kooli, lapsevanema ja õpilase vahel.
- /// Lapsevanema soovil võib kaaluda ka koduõppe võimalust, selgitades eelnevalt põhjalikult koduõppe põhimõtteid, kohustusi ja vastutust.
- /// Kooli pidaja ja hoolekogu nõusolekul on võimalik koolidel vajadusel kehtestada haridus- ja teadusministri määrusest erinevad koolivaheajad. Arvestada tuleb, et õppeaasta jooksul on vähemalt neli koolivaheaega kogukestusega 12 nädalat ning suvine koolivaheaeg peab olema vähemalt 8 nädalat. [Lisainfo](#)

4.2. Õppetöö ja tegevuse korraldamine huvikoolides ja huviringides, sh eelkoolis

- ✓ Õppetöö ja tegevus toimuvad huvihariduses ja -tegevuses ja noorsootöös kontaktõppe vormis.
- ✓ Lihtsustatud karantiinis olevad õpilased võivad osaleda huvitegevuses ja noorsootöös.

Kontaktõppe piiramist viiruse leviku tõkestamise abinõuna tuleb üldjuhul vältida.

- Erandjuhul, kus enamik huvikooli õpetajatest jt töötajatest või huviringi juhendaja(d) on haigestunud ega saa oma ülesandeid täita, võib huvikooli, huviringi ja noortekeskuse juhataja või eraõiguslik juriidiline isik, kes huvitegevust pakub koostöös kooli, huvikooli ja noortekeskuse pidaja, koolipidaja ja Terviseameti regionaalosakonnaga ning ministeeriumi teavitades (aadressil info@hm.ee) rakendada distantstõpet.

- Kontaktõppe ja tegevuse korraldamiseks õpilastele soovitame leida asendusõpetajaid või -juhendajaid, kui huvikooli õpetajad ja huviringi juhendajad on haigestunud ega saa oma ülesandeid täita.
- Distantstõppe ja -tegevus peab olema juhendatud: õpetaja või juhendaja ning õppija ei viibi füüsiliselt samas ruumis, kuid juhendamine toimub virtuaalsete vahendite toel ja valdavalt vahetus suhtluses.
- Haridus- ja Noorteameti [kodulehelt](#) leiab infot, näiteid ja inspiratsiooni hübriidlahendusteks ja distantstegevusteks noorsootöös, sh huvihariduses ja huvitegevuses.
- Tehnilised vahendid distantstõppes ja -tegevuses osalemiseks tagab huvikooli ja noortekeskuse juhataja või pidaja või eraõiguslik juriidiline isik, kes huvitegevust pakub.
- Kui erandkorras viiakse läbi distantstõpet ja -tegevust, soovitame ohutusmeetmeid kasutades tagada võimalus individuaalseteks konsultatsioonideks ning eksamite ja arvestuste tegemiseks ning olümpiaadide läbiviimiseks.

✓ Koolis, huvikoolis ja noortekeskuses või eraõigusliku juriidilise isiku poolt pakutavas huviringis võib üksikute õpilaste puhul erandjuhul rakendada distantsõpet ja -tegevust hoolikalt kaalutletult ja põhjendatud vajadusel ka lapsevanema soovil, ent selleks tuleb saavutada kolmepoolne kokkulepe kooli, huvikooli ja noortekeskuse või ühingu ning lapsevanema ja õpilase vahel.

✓ Koolide ruumide kasutamist ei piirata. Huvitegevuse pakkujatele, noorteühingutele ja teistele noorsootöö (sh huvitegevuse) korraldajatele võimaldatakse üldhariduskoolide ja kutsekoolide ruumide kasutamist viiruse leviku tõkestamiseks seatud põhimõtteid arvestavalt, et noorte ligipääs huvitegevusele ja muule noorsootööle oleks tagatud.

4.3. Õppija toetamine üldhariduses

✓ Juba kahte õppeaastat mõjutanud koroonakriisi tõttu on oluline põhjalikumalt jälgida õpilaste taset ja märgata sekkumisvajadusi.

✓ Oleme õpetajale abivahendiks loonud uued testid õpilaste lähtetaseme hindamiseks kahes õppeaines: matemaatika ja eesti keeles teise keelena.

✓ Matemaatikas saab hinnata õpilaste teadmisi 5., 8., 9. ja 10. klassis.

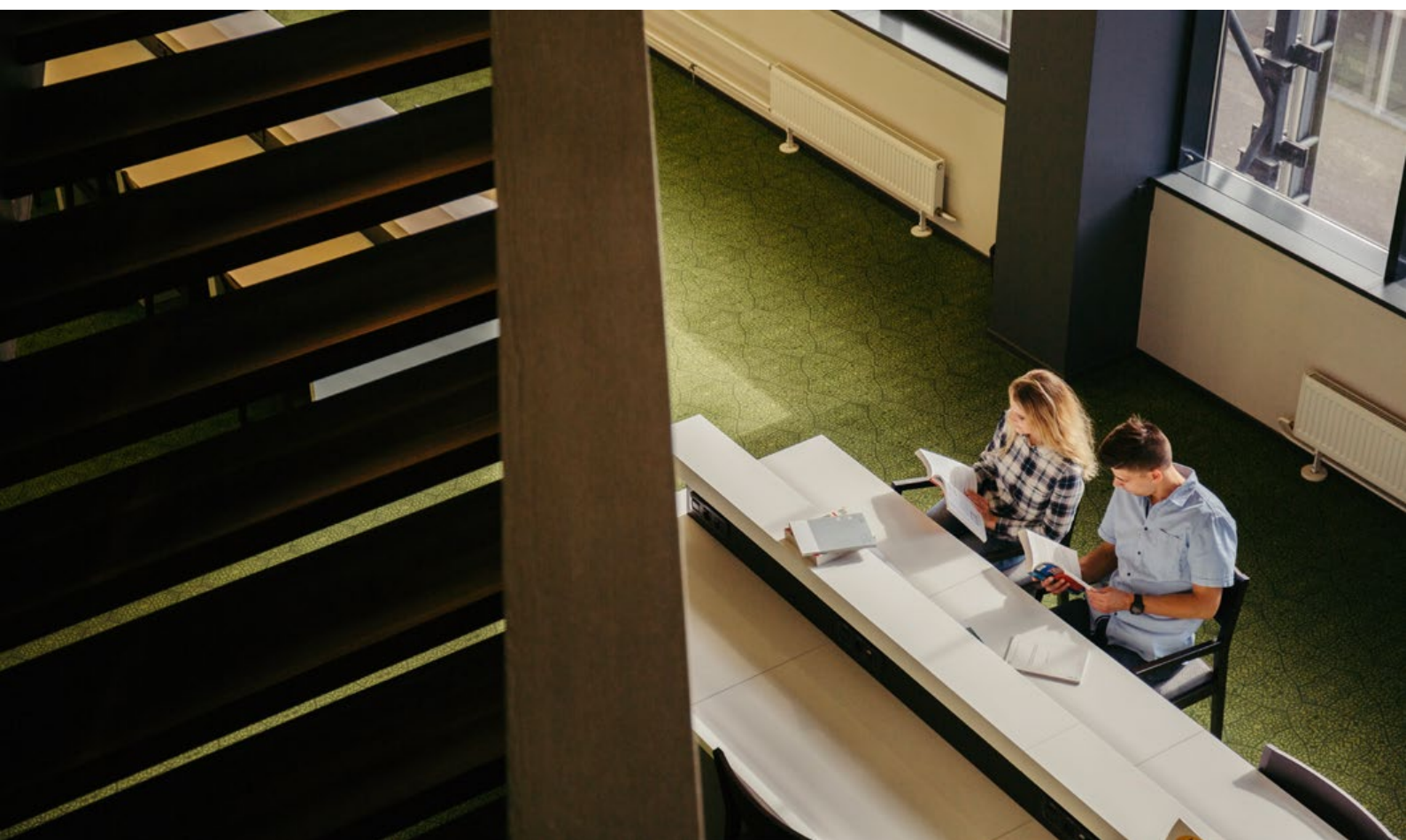
✓ Eesti keeles teise keelena saab uute testide kasutamist proovida 5. ja 8. klassis.

✓ Lisandumas on kaks testi 8. klassis algavate füüsika ja keemia õpingutega seotud eelteadmiste hindamiseks. Kõik uued e-testid on kättesaadavad eksamite infosüsteemis EIS.

✓ Soovitame õpetajatel kasutada ka e-ülesandeid ja diagnostilisi teste.

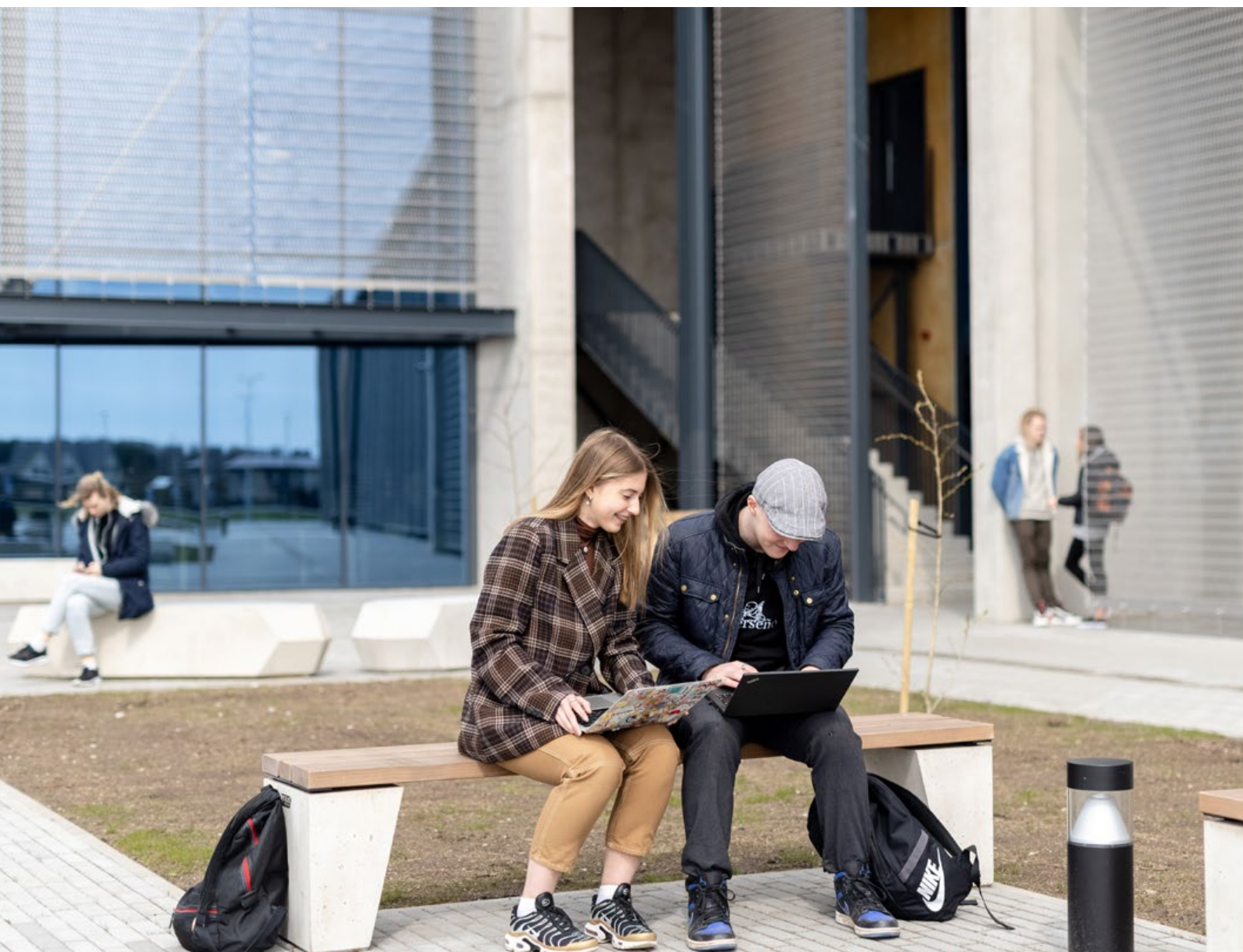
- E-ülesanded on erineva pikkuse, raskusastme, tüübi ja suunitlusega ülesanded, mida õpetaja saab vajaduse ja oma parima äranägemise järgi kombineerida ning õpilastele kasutamiseks suunata. Kõik e-ülesanded vastavad põhikooli riikliku õppekava õpitulemustele või osaoskustele ja teemadele ning on tasuta kättesaadavad [eksamite infosüsteemis EIS](#).

- Diagnostilise testi abil saab õpetaja selgitada välja õpilase varasemate teadmiste ja oskuste ulatuse ning õppimise käigus tekkinud lüngad konkreetse teema, keeletaseme või osaoskuse kohta. D-testid on arvutihinnatavad ning annavad sõnaliselt tagasisides ülevaate kogu klassi ja iga õpilase teemapõhistest või osaoskuste põhistest teadmistest ja oskustest. Sellest lähtuvalt saab õpetaja aidata kas nõrgemaid õpilasi järele, toetada tugevamate arengut või seada ühtne algpunkt teema õpetamise alustamiseks. Testid on ainevaldkondade kaupa leitavad [digiõppevara e-kogudes](#).

- Õpilaste vajadustest lähtuva individuaalsema õppe korraldamiseks soovime kasutada lisaõppeks eraldatud [riigi rahalist toetust](#), mis eraldati munitsipaal- ja eraõiguslike üldhariduskoolide pidajatele.
- Soovime moodustada erinevaid tase-merühmi, viia läbi järeleaitamistunde, leida võimalusi korrata üle keerulisemaid teemasid.

Kui õpetaja on haigestunud ega saa tunde anda või vajab tuge õppe korraldamiseks ning tuge ei saa pakkuda tavapärasel asendamise korras, on üldhariduskoolil võimalik pöörduda abi saamiseks [asendusõpetajate programmi poole](#) või [rakendada vabatahtlikke üliõpilasi](#). Lasteaed saab appi kutsuda vabatahtlikud üliõpilased.
- Asendus- ja abiõpetajate palkamist rahastab riik.
- Soovitame koolidel kavandada täiendavaid tugimeetmeid, mis soodustavad õpilaste püsimist haridussüsteemis. Palume kohandada koolist väljaarvamise tingimusi lähtuvalt keerulistest distantsõppe oludest ning kaaluda eriti hoolikalt õpilaste väljaarvamist võlgnevuste tõttu. Oluline on mõista õpilaste võlgnevuste tekkimise põhjusi ning pakkuda igakülgset tuge nende likvideerimisel.
- Jätkub [Distsantsilt targemaks veebiseminaride sari](#), mille raames pakutakse ka veebiseminare õpilünkadega toimetulekuks ja vaimse tervise teemal. Salvestusi on võimalik kasutada ka pikemate koolitusprogrammide osadena ning õppeasutustel oma sisekoolituste läbiviimisel või vaadata järele endale sobival ajal.

Kuidas hoida vaimset tervist?

5

5. Kuidas hoida vaimset tervist?

Koroonaviiruse levik on mõjutanud kõigi iga-päevaseid tegevusi ja elurütmi. On tähtis hoida fookuses vaimse tervise teemasid ning märgata abivajajaid, sh ka iseenda vajadusi.

5.1. Märkamine ja toe pakkumine

- /// Õpetajatel ja juhendajatel on oluline suhelda regulaarselt laste, noorte ja peredega, toetada laste ja noorte arengut, sh koolieelikute koolivalmidust, arvestades seejuures vaimse tervise aspekte, et abivajajat märgata ja talle tuge pakkuda.
- /// Palume jälgida, et koolis ei väljendataks negatiivset suhtumist lastesse selle alusel, kes on vaktsineeritud või vaktsineerimata.
- /// Kõige olulisem on panna tähele muutusi lapse käitumises. Just muutused võivad olla esimene märk sellest, et laps või noor vajab abi, on segaduses ja omadega puntras.

/// Iga laps reageerib keerulistele situatsioonidele erinevalt, ent palume kindlasti pöörata erilist tähelepanu ja pakkuda abi olukordades, kus:

- laps tõmbub eemale nii sõpradest kui ka täiskasvanutest, on muutunud väga kinniseks;
- lapse käitumine muutub oluliselt ja on seda pikema aja vältel, näiteks on käitumine muutunud väljakutsuvaks ja agressiivseks, ta provotseerib tülisid, on äkki hakanud tarbima keelatud aineid vmt;
- laps on muutunud ülitundlikuks ümbritseva suhtes, on kõrgenenud valvsusega või muretseb liialt;
- laps ei huvitu varasemalt rõõmu pakkunud tegevustest;
- lapsel on tõsised keskendumisraskused, õppeedukus langeb märgatavalt, osaleb õppetöös katkendlikult või ei osale üldse;
- laps käitub nii, nagu ei kardaks ta enam kedagi ega midagi, näiteks ohu olukorras käitub ebakohaselt, räägib, et miski siin ilmas ei hirmuta teda enam vmt;
- laps kaldub sattuma õnnetustesse, võttes riske, millest varem hoidus, paneb end eluohtlikesse olukordadesse, räägib iseenda vigastamisest või enesetapust;
- laps loob tulevikust pessimistliku pildi, tal on kadumas võime ületada muid igapäevaelu raskusi, kadumas on lootus ja vajadus hästi hakkama saada.

5.2. Kuidas märgata ja toetada kolleegi?

- Haridusasutuste juhtidel on oluline pöörata regulaarselt tähelepanu personali vaimsele tervisele ning toetada töötajate toimetulekut.
- Märgates võimalikke vaimse tervise probleeme (nt meeleolu langust, motivatsiooni puudust, pingetaluvuse langust, ärevust) palume leida võimalusi töötajale abi pakkumiseks.
- Töötajate toetamiseks saab teha koostööd haridusasutuste tugispetsialistide, KOV esmatasandikeskuse või Rajaleidja keskusega. Vt ka MTÜ Peaasjad juhust [vaimse tervise hea tava kohta töökohal](#).

5.3. Nõustamisvõimalused

- Abivajaduse märkamisel ja esmase toe pakkumisel on abiks haridusasutuste tugispetsialistid, juhendmaterjalid [õpetajale](#), [noorsootöötajale](#).
- Vajaduse korral tuleb abivajavast lapsest, noorest ja tema perest teavitada kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajat.
- Koolipsühholoogide nõuandeliinile tel **1226** (eesti keeles) ja **1227** (vene keeles) saavad helistada kõik laste ja noortega töötavad inimesed, lapsevanemad, õppijad ja lapsed ise. Tugiliini eestikeelne number vastab esmaspäevast reedeni kl 16–20 ning venekeelne number teisipäeviti kl 16–20.

- Noorte vaimse tervise säilitamiseks ja häirete ennetamiseks on jätkuvalt väga tähtis märgata koolikiusamist ja sellele kohe reageerida. Murede lahendamisel pakuvad abi [Kiusamisvaba haridustee koalitsiooni](#) organisatsioonid ja programmid.
- Haridus- ja Noorteameti [Rajaleidjate](#) nõustajad pakuvad lastele, noortele ja nende vanematele nii video- kui telefoninõustamist, samuti saab õppenõustajaga vestelda chati vahendusel Rajaleidja veebilehel.
- MTÜ Peaasi pakub oma kodulehel 16–26aastastele noortele vaimse tervise nõustamist [videosilla või kirjaliku e-nõustamisena](#).
- Lasteabi telefonile 116111 võivad helistada igas vanuses lapsed, noored ja lapsevanemad ning see töötab ööpäev läbi. [Lasteabi](#) pakub võimalust suhelda ka veebikeskkonnas.
- Ülevaate vaimse tervise keskustest ja kabinettidest leiab veebilehelt [enesetunne.ee](#).
- Infot noorte vaimse tervise toetamise kohta leiab ka Harno veebist ja portaalist [Tarkvanem](#).

5.4. Koolitused

- // Õpetajate ja teiste koolimeeskonna liikmete vaimse tervise toetamiseks soovitame [kovisiooni koolitusi](#). Kovisioon on sobilik meetod, et suurendada kooli ühtekuuluvustunnet ja kujundada kaasavat ning toetavat organisatsioonikultuuri.
- // Haridus- ja Noorteamet jätkab Distsantsilt Targemaks sarjaga, kus pakutakse järelvaadatavaid veebiseminare vaimse tervise teemal. Tähelepanu pööratakse nii laste/õpilaste vaimse tervise toetamisele kui ka koolipere enda vaimse tervise hoidmisele. Esinejateks on ülikoolide õppejõud, teised erialaekspertid ja praktikud. Salvestusi on võimalik kasutada ka pikemate koolitusprogrammide osadena ning õppeasutustel oma sisekoolituste läbiviimisel või [vaadata järele endale sobival ajal](#).
- // Lisaks pakutakse õpetajatele ja noorsootöötajatele võimalust osaleda vaimse tervise toetamise koolitustel, mida pakuvad nii ülikoolid kui ka täienduskoolitusasutused.

- // Koolijuhtidele pakutakse coachingu võimalust. Lisainfot leiab [Harno kodulehelt](#).
- // Haridusasutuste tugispetsialistid saavad osaleda piirkondlikes kovisiooni ja supervisiooni gruppides (osalemiseks kontakteeruda piirkondliku Rajaleidja keskuse juhiga).

5.5. Haridusasutuse pidajale

- // Palume kohalikel omavalitsustel erilise tähelepanuga jälgida haridusasutuste, laste, noorte ja perede toimetulekut, et märgata ja pakkuda abi võimalike murede korral.
- // Palume pidajatel toetada ka haridus- ja noorsootöösasutuste juhte. Soovitame kõigil juhtidel osaleda oma kohaliku omavalitsuse korraldatud seminaridel ja aruteludel, et jagada nii oma muret kui anda tagasisidet ja pakkuda lahendusi kolleegide muredele.
- // Noorte seas tehtud vaimse tervise uuringud näitavad, et kestvalt ebakindlas olukorras on noorte vaimne tervis varasemast märksa hapram. Seetõttu on väga oluline, et erinevate tugiteenuste kättesaadavus oleks tagatud.

Mõisteid

Mullid – rühmakooslused, mille liikmed on püsivalt samad. Selleks, et mullis oleks võimalik turvaliselt toimetada, tuleks vältida selle väliseid kontakte.

Lähikontaktne – inimene, kes on olnud COVID-19 haigega kontaktis vähemalt 15 minutit (kokku viimase 24 h jooksul) ja lähemal kui kaks meetrit. COVID-19 haige on nakkusohtlik ca 2 päeva enne ja kuni 10 päeva pärast haigusnähtude tekkimist.

Täielikult vaksineeritud – inimene, kelle vaksineerimiskuur on lõpetatud ja kellel on kehtiv vaktsineerimistõend. Aeg, mil vaksineerimiskuur lõpetatuks loetakse, on eri vaktsiinide puhul erinev:

- /// Comirnaty – 7 päeva pärast teist vaktsiinidoosi
- /// Moderna – 14 päeva pärast teist vaktsiinidoosi
- /// Astra Zeneca – 15 päeva pärast teist vaktsiinidoosi
- /// Janssen – 14 päeva pärast esimest vaktsiinidoosi.

SARS-CoV-2-test

- /// PCR-test – viiruse RNA-d tuvastav test, mille negatiivne tulemus kinnitab, et inimene on koroonaviirusest vaba. PCR-testi saab teha nii ninaneelust kui kurguloputusvedelikust saadud proovimaterjalist. Mõlemal juhul on tegemist kontrollitud proovivõtuga ehk see peab toimuma meditsiinitöötaja järelvalvel.
- /// Antigeeni kiirtest – annab vastuse 30 minuti jooksul ning tuvastab suure tõenäosusega nakkusohtliku inimese. Koroonaviiruse olemasolu organismis selle testiga välistada ei saa, positiivse tulemuse korral tuleb teha PCR-test.

1. Juhiste koostamisel on lähtutud temaatilisest teaduskirjandusest (vt Kudre, D., Pärna, K., Jürisson, M. (2021). Koroonaviiruse levikut piiravad meetmed koolis: teaduskirjanduse süstemaatiline ülevaade ja soovitused. Tartu: Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituut. <https://rahvatervis.ut.ee/handle/1/7645>) ning teiste riikide juhistest haridus- ja noorsootööasutustele (nt Kanada: Science M, Thampi N, Bitnun A, et al. School Operation for the 2021-2022 Academic Year in the Context of the COVID-19 Pandemic. Science Briefs of the Ontario COVID-19 Science Advisory Table. 2(38). <https://doi.org/10.47326/ocsat.2021.02.38.1.0>; USA: Centers for Disease Control and Prevention (2021). Guidance for COVID-19 Prevention in K-12 Schools. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schools-childcare/k-12-guidance.html>).
2. Iman O, Yelin I, Aharony N, et al. (2021). Community-level evidence for SARS-CoV-2 vaccine protection of unvaccinated individuals. Nature medicine. <https://doi.org/10.1038/s41591-021-01407-5>
3. European Centre for Disease Prevention and Control (2021). Interim guidance on the benefits of full vaccination against COVID-19 for transmission risks and implications for non-pharmaceutical interventions. ECDC: Stockholm.
4. Sarnaselt ei pea täielikult vaksineeritud inimesed jääma lähikontaktsena eneseisolatsiooni näiteks Rootsis, Norras, Taanis, Šveitsis. (Kudre, Pärna & Jürisson 2021)
5. Centers for Disease Control and Prevention. (2021). Community Use of Cloth Masks to Control the Spread of SARS-CoV-2. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/masking-science-sars-cov2.html>
6. World Health Organization. (2020). Mask use in the context of COVID-19: Interim Guidance. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/337199>
7. Objectives for COVID-19 testing in school settings - 10 August 2020. Stockholm: ECDC; 2020. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/objectives-covid-19-testing-school-settings>

Kust leida infot?

- /// Kõige värskem info haridusvaldkonna reeglitest ja piirangutest hm.ee/koroona
- /// Küsimuste korral info@hm.ee või telefonidel 5690 0353 ja 5690 0340.
- /// Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja õppenõustajad: distantsope@harno.ee
- /// Rajaleidja veebis vastab tööpäeviti kell 10–14 veebipsühholoog
- /// Lasteabi telefonile 116111 võivad helistada igas vanuses lapsed ja noored ning see töötab ööpäevaringselt. Lasteabi pakub ka võimalust suhelda veebichati vahendusel.
- /// Vaktsineerimise korraldus: riigiinfo telefonilt 1247
- /// Värskeim info vaktsineerimise kohta: vaktsineeri.ee
- /// Korduma kippuvad küsimused: kkk.kriis.ee
- /// [Terviseamet.ee](https://terviseamet.ee)
- /// Koolipsühholoogide nõuandeliin: eesti keeles 1226 (E–R 16–20), vene keeles 1227 (T 16–20)
- /// Perearsti nõuandeliin [1220](https://1220.ee)
- /// Haridusteemalistes õigusküsimustes saab pöörduda: oigus.kriis@hm.ee